

ШТУЧНА ВОДОЙМА ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ARTIFICIAL WATER BASIN AS AN OBJECT OF THE RIGHT OF PRIVATE OWNERSHIP

Муравська М.Л.,
*аспірант відділу проблем
аграрного та земельного права
Інституту держави і права
імені В.М. Корецького Національної академії наук України*

Стаття присвячена визначенню правового режиму штучної водойми як об'єкту права приватної власності. Обґрунтовується необхідність доповнення Водного кодексу України нормою, яка б передбачала можливість набуття права приватної власності на штучні водойми, створені в межах приватних земельних ділянок. Для правового врегулювання порядку створення та використання приватних штучних водойм пропонується прийняти закон України «Про приватні водні об'єкти». Обґрунтовується доцільність введення в законодавство трьох окремих правових категорій: штучної водойми, природної води та земель, покритих водою. Аналізується зміст права державної власності на воду. Доводиться необхідність визнання штучної водойми разом із земельною ділянкою приватної власності єдиним об'єктом оподаткування. Пропонується також встановлення обмеження прибережної захисної смуги навколо чи вздовж штучної водойми межею земельної ділянки, на якій вона розташована, але не ширше за 25 м.

Ключові слова: штучна водойма, приватна власність, земельна ділянка, природна вода, правовий режим, володіння, користування, розпорядження.

Статья посвящена определению правового режима искусственного водоема как объекта права частной собственности. Обосновывается необходимость дополнения Водного кодекса Украины нормой, которая предусматривала бы возможность получения права частной собственности на искусственные водоёмы, созданные в границах частных земельных участков. Для правового урегулирования порядка создания и использования частных искусственных водоёмов предлагается принять закон Украины «О частных водных объектах». Обосновывается целесообразность введения в законодательство трёх отдельных правовых категорий: искусственного водоёма, природной воды и земель, покрытых водой. Анализируется содержание права государственной собственности на воду. Доказывается необходимость признания искусственного водоёма вместе с земельным участком частной собственности единым объектом налогообложения. Предлагается также установить ограничение прибрежной защитной полосы вдоль или вокруг искусственного водоёма границей земельного участка, но не шире 25 м.

Ключевые слова: искусственный водоем, частная собственность, земельный участок, природная вода, правовой режим, владение, пользование, распоряжение.

The article is devoted to the determination of the artificial water basin's legal regime as an object of the right of private ownership. The necessity to supplement the Water Code of Ukraine by the norm that would provide an opportunity of acquisition of the right of private ownership of the artificial water basins which were created within the private land plot was proved. It was proposed to pass a law of Ukraine "About the private water body" to regulate the procedure of private artificial water basins' creating and using. The practicability of supplementing the legislation by three separate legal categories: the artificial water basin, the natural water and land covered by water was proved. The content of natural water's state ownership was analyzed. The need to recognize the artificial water basin and private land plot as a single object for taxation was proved. It was also proposed to limit the coastal protection zone along or around the artificial water basin by the boundary of land plot but not to be wider than 25 m.

Key words: artificial water basin, private ownership, land plot, natural water, legal regime, the possession, the using, the disposal.

Постановка проблеми. Штучна водойма являє собою створений людиною безстічний або зі сповільненим стоком поверхневий водний об'єкт. Таке визначення міститься в ст. 1 Водного кодексу України (далі ВКУ) [1], проте воно не уточнює природу походження такої водойми. Згідно зі ст. 3 ВКУ штучні водойми бувають двох видів: водосховища та ставки. Різняться вони об'ємом. Якщо об'єм водосховища перевищує 1 млн. кубічних метрів, то об'єм ставка обмежується цією величиною (ст. 1 ВКУ). У межах приватних земельних ділянок, які, як правило, мають невелику площу, їх власники згідно з п. 2 ст. 59 Земельного кодексу України (далі ЗКУ) [2] мають право створювати рибогосподарські, протиерозійні та інші штучні водойми, тобто ставки.

Наповнення штучних водних об'єктів водою може здійснюватися з двох джерел: за рахунок поверхневих вод, тобто вод інших поверхневих водних об'єктів, найчастіше – річок, невеликих каналів або озер, та підземних вод, тобто вод підземних водних об'єктів, як правило, водоносних горизонтів. Характерною рисою штучної водойми є наповнення її водою, яка перебуває в природному стані, тобто наявність гідравлічного зв'язку з поверхневими або підземними водними об'єктами та приналежність до водного басейну. Це обумовлює постановку проблеми щодо співвідношення правових режи-

мів води, штучної водойми та земельної ділянки, на якій вона розташована. Якщо земельна ділянка знаходиться в приватній власності, а вода, яка наповнює штучну водойму, маючи нерозривний зв'язок з природними водними басейнами і через це згідно зі ст. 6 ВКУ перебуває у власності держави, то постає питання: як правильно провести розмежування сфер дії норм земельного і водного права при використанні таких об'єктів та визначити правові умови користування та розпорядження ними.

Стан дослідження. Правовий режим штучного водного об'єкту, зокрема штучної водойми як об'єкту права приватної власності, на сучасному етапі в цілому майже не досліджується. З українських науковців певну увагу дослідженню деяких аспектів окресленої проблеми приділяли: В.І. Гордєєв, В.О. Джуган, Н.Р. Кобецька, О. Корніюк, П.Ф. Кулинич, В.Р. Лозанський, В.В. Носік, А.В. Яцик та інші. У Російській Федерації вивченням окремих питань даної проблеми займалися: А.О. Аполлонов, М.А. Вакула, Т.Г. Калініченко, П. Павлов, Т.В. Петрова, Д.О. Сиваков, Е.Л. Страунінг, Л.А. Тимофєєв та інші. Дослідження зазначеної проблеми за часів перебування України в складі Російської Імперії та в складі СРСР проводили такі науковці: Г.К. Гінс, Л.І. Дембо, Ф.Я. Д'яков, О.С. Колбасов, Е.Л. Кеніг, М.М. Рейнке, А.М. Турубінер, Д.С. Шилкін, Д.С. Флексор.

Метою статті є аналіз змісту права власності на штучну водойму, створену в межах приватної земельної ділянки, дослідження правового зв'язку природної води, яка наповнює штучну водойму, та земель, які нею покриваються, як складових штучної водойми.

Виклад основного матеріалу. Ще в Древньому Римі існувала диференціація правового режиму між динамічною (протічною) водою у водотоках та статичною водою у водоймах. Вважалося, що протічна вода не може бути об'єктом приватного права, поки вона знаходиться в такому стані, на відміну від води, яка заповнює водойми [3, с. 63]. По суті, у випадку створення штучної водойми в межах приватних земельних ділянок (які на той момент вже існували) вони розглядалися як єдине ціле з єдиним правовим режимом.

Цієї ж точки зору дотримувались у дореволюційний період. Тогочасне законодавство визнавало належність водних об'єктів власникам земельних ділянок, на яких такий об'єкт знаходився [4, с. 119]. Хоча вже тоді звертали увагу на гідравлічний зв'язок водойм із підземними водами, але право власності на воду вважалося таким самим необмеженим, як і право власності на землю [4, с. 1]. Водночас у царській Росії існувала практика судового розв'язання спорів щодо використання вод, у тому числі і річкових, які наповнювали штучну водойму, побудовану в руслі річок. У такому разі звертали увагу на гідравлічний режим такої річки та інтереси власників берегових земель нижче та вище по течії і за наявності негативних наслідків (зміна русла, пересихання та ін.), які впливали на інтереси інших землевласників, таке будівництво заборонялось [4, с. 10-11].

У ХХ столітті, після Жовтневої революції 1917 року, приватна власність на території сучасної України була скасована, але правовий зв'язок між водним об'єктом та земельною ділянкою законодавством радянського періоду не ігнорувалася. Вважалося, що вода, яка наповнює штучну водойму, належить до певного водного басейну та являє собою «пов'язані частини або осередки єдиного, наче живого, організму» [5, с. 22]. Через це в правовому регулюванні водні об'єкти та земельні ділянки (в тому числі і землі дна, ложа та берегів) характеризувались індивідуальною визначеністю [6, с. 54] та розмежовувались земля як об'єкт права землекористування та водний об'єкт як об'єкт права водокористування [6, с. 61]. Але це стосувалось штучних водойм, побудованих у руслі річок або на території декількох ділянок. Якщо ж водний об'єкт створювався в межах окремої земельної ділянки для, наприклад, задоволення особистих потреб сільськогосподарських підприємств, то така водойма «відбивається в експлікації сільськогосподарських угідь», а її наявність не передбачала видачі окремого спеціального акту, який би підтверджував передачу такого об'єкта у відокремлене користування [6, с. 107]. Тобто з правової точки зору водний об'єкт розглядався як складова земельної ділянки, а проблема визначення правового режиму окремо природної води, водного об'єкта та земельної ділянки як об'єктів права власності не поставала через наявність виключної державної власності на всі природні елементи.

Сучасне законодавство будувалося на поєднанні деяких рис як законодавства Російської Імперії, так і законодавства періоду радянської України (з 1917 р. по 1991 р.). Згідно зі ст. 82 ВКУ води, які наповнюють штучну водойму, створену в руслі ріки, є державною власністю, а здійснення будівництва водойм регулюється нормами водного законодавства. У порівнянні з попередніми історичними періодами змінилась тільки оцінка негативних наслідків. Якщо раніше на перше місце ставились інтереси власників суміжних земельних ділянок або розвитку економіки, то сьогодні на першому плані постають екологічні проблеми. Так, як і раніше, власники приватних

земельних ділянок мають право створювати в їх межах штучні водойми. Сьогодні така можливість передбачена спеціальним кодифікованим актом земельного права – ЗКУ (п. 2 ст. 59). А п. 2 ст. 79 ЗКУ надає певної визначеності правовому режиму таких водних об'єктів, передбачаючи поширення права приватної власності земельної ділянки і на водні об'єкти, які знаходяться в її межах, адже водний об'єкт як частина ландшафту є єдністю двох основних природних елементів, які не можуть існувати одне без одного: вод, які входять до складу природних ланок кругообігу води в природі, та земель, які ними покриваються. Проте, якщо розглядати їх як правові категорії, цей зв'язок стає не таким очевидним та викликає багато спорів щодо порядку розпорядження, використання та визначення плати за користування водними об'єктами.

Як зазначає П.Ф. Кулинич, відносини щодо використання земель та тісно пов'язаних з ними природних ресурсів, у нашому випадку водних, вимагають їх регулювання двома галузями права – земельним і водним [7, с. 308]. Але існуючі правові конструкції щодо визначення правового режиму штучних водойм, створених у межах приватних земельних ділянок, не є досконалими [7, с. 305]. Власник приватної земельної ділянки, створивши в її межах власними правомірними діями штучну водойму, має автоматично набути право приватної власності на неї (такий підхід існував за часів перебування України в складі Російської Імперії). Але визначення правового режиму штучної водойми згідно з чинним законодавством України є сферою дії ВКУ (ст. 2 ВКУ), ст. 6 якого передбачає лише державну власність на всі водні об'єкти (що є спадщиною періоду Радянської України). Проте ст. 2 ВКУ уточнює, що відносини з приводу використання земель, зайнятих водоймою, регулюються земельним законодавством, яке передбачає можливість набуття приватної власності на землі водного фонду (п. 1 ст. 59 ЗКУ). Такий підхід до обґрунтування правового режиму водних об'єктів є суперечливим та зумовлює необхідність закріплення більш прозорої правової конструкції.

На нашу думку, для усунення зазначеної прогалини законодавства необхідно ввести в його зміст три окремі правові категорії з чітко визначеним правовим режимом кожної: штучну водойму, природну воду, яка наповнює таку водойму, не розриваючи гідравлічного зв'язку з водами інших водних об'єктів, та землі дна штучної водойми.

На наш погляд, правовий режим штучної водойми пропонується закріпити ст. 6 ВКУ, якою слід передбачити можливість набуття права приватної власності на певні види водних об'єктів, включаючи і штучні водойми, створені в межах земельних ділянок приватної власності. Правовий режим земель дна має узгоджуватися з правовим режимом земельної ділянки, на якій штучна водойма побудована. Тобто, якщо земельна ділянка перебуває в приватній власності, право приватної власності поширюється і на землі дна водойми. Така норма має бути передбачена у ст. 59 ЗКУ. Це допоможе надати визначеності юридичному зв'язку між приватною земельною ділянкою та штучною водоймою, побудованою в її межах.

Проте правовий режим природних вод як складової штучної водойми та водночас як окремої правової категорії потребує додаткового дослідження. Постає питання: чи може вода, яка є складовою природних ланок кругообігу води в природі, автоматично набути правового режиму штучної водойми та стати об'єктом права приватної власності.

У підґрунті до роз'яснення зазначеного завдання лежить твердження, що природні елементи як об'єкти права власності не можуть розглядатися як річ у розу-

мінні цивільного права і бути об'єктом повного панування над ними, яке до того ж не може виражатись в однакових формах та залежить від природного об'єкта [8, с. 15]. За наявності виключної державної власності на об'єкти довкілля та необхідності підпорядкування умов використання природних елементів потребам економіки доречною була думка про можливість поширення права власності земельної ділянки не тільки на водний об'єкт, а і на води, які його наповнюють, та характеризувати таку правомочність як «повну свободу господарської діяльності» [8, с. 17]. Але такий підхід втрачає актуальність за наявності декількох форм власності (державної, комунальної, приватної) та можливості використання штучної водойми не тільки для ведення господарства, а і для, наприклад, рекреаційних або естетичних потреб.

На нашу думку, для обґрунтування правового режиму природних вод, які наповнюють штучну водойму, необхідно проаналізувати три правомочності, які в сукупності характеризують право власності: володіння (фізична належність), користування (можливість експлуатувати, отримувати корисний ефект із речі), розпорядження (можливість визначати юридичну долю речі (продавати, здавати в оренду тощо) [9, с. 12].

Відомий дослідник водних відносин Г.К. Гінс так визначав характер права власності на водні та земельні ресурси: «власники мають невизначену суму повноважень з розпорядження та користування як землею, так і водою, а інші, оскільки вони не придбали якихось особливих прав, навпаки, мають утримуватись від будь-яких дій, які стосуються землі та води» [8, с. 15]. Сказане можна екстраполювати і на зміст прав у власників земельних ділянок на використання земель та вод. Проте важко погодитися з визначенням змісту прав на води, запропонованим зазначеним автором.

Відомо, що вода в природному стані є особливим природним ресурсом, який постійно оновлюється через підземне або поверхнєве живлення. Тому вона має сприйматись не як певна річ, а як водна маса, яка заповнює певну водойму та ідентифікується разом з нею як вода даного водного об'єкта. При цьому постійне її оновлення передбачає не повноцінну приналежність, яка встановлена у цивільному праві для складових приналежностей нерухомих речей, а обмежену [9, с. 13]. Це означає, що володіння нею відбувається в певний проміжок часу, адже незалежно від волі суб'єкта права власності та суб'єкта права користування під впливом природних процесів об'єкт права власності (користування) може змінитись.

Види штучних водойм (рибогосподарські, протиерозійні та інші водойми (водойми для інших потреб), які можуть створюватись власниками на своїх земельних ділянках та одночасно зумовлюють мету використання таких водойм, закріплені у п. 2 ст. 59 ЗКУ. Проте вжиття законодавцем терміну «інші потреби», по суті, залишає можливість для обрання власниками земельних ділянок будь-якого виду використання природної води без урахування можливого негативного впливу на довкілля та порушення через це законних прав на використання природної води суміжними землевласниками. Звичайно, якщо розглядати воду в природному стані як складову певного водного басейну, який знаходиться під охороною держави за посередництвом відповідальних органів виконавчої влади, тоді можливих негативних наслідків можна уникнути. Але тоді вже не можна казати про приватну власність на воду штучної водойми, побудованої в межах земельної ділянки. А скоріше її слід розглядати як передану власникові в користування на певних умовах, які щодо використання природних вод мають бути чітко визначені законом.

Слід відмітити, що поки вода не відокремлена від природного середовища, її правовий режим визначається

нормами водного, а не цивільного права. Тому можна твердити про встановлення водним правом особливих умов розпорядження нею. Якщо мета використання водойми не передбачає вилучення води з природного середовища, то і розпорядження нею може відбуватись як складовою певного водного басейну, яким власник приватної земельної ділянки не може ані володіти, ані розпоряджатись.

Звісно, розглядати воду як окрему річ недоцільно. Природно вона нерозривно пов'язана із земельною ділянкою. Через це навряд чи варто розривати такий зв'язок правовими нормами. Тому, якщо власник земельної ділянки вирішить її продати або подарувати, то він має на це право. Але він не може розпоряджатись водою як окремим, незалежним від ділянки природним об'єктом, оскільки вона є виключною державною власністю (ст. 6 ВКУ). Розпорядження нею має здійснюватись разом із розпорядженням земельною ділянкою, з якою вона нерозривно пов'язана. При цьому воду слід розглядати як додаткову складову земельної ділянки.

Зміст права державної власності на воду в природному стані під час наповнення нею приватної штучної водойми є основою для визначення юридичних умов користування такою водоймою, які мають передбачати встановлення низки обмежень для регулювання відповідності її використання меті створення водойми та дотримання природоохоронних вимог. Перед будівництвом штучної водойми власник приватної земельної ділянки має вивчити геологічні, гідрологічні та інші природні умови, погодити проект майбутнього будівництва з відповідальними органами виконавчої влади, обумовити мету створення такої водойми та охоронні заходи. А порядок створення і використання штучного водного об'єкта доцільно врегулювати спеціальним нормативно-правовим актом – законом України «Про приватні водні об'єкти», який пропонуємо прийняти.

Окремого обґрунтування співвідношення двох правових категорій – вод та земель – потребують відносини з приводу визначення плати за користування штучною водоймою, розташованою в межах земельної ділянки приватної власності. Податкові відносини на території України регулюються Податковим кодексом України [10] (далі ПКУ). Пункт 270.1.1 ст. 270 ПКУ зазначає, що об'єктом оподаткування є земельні ділянки, які перебувають у власності громадян. Створена в межах такої земельної ділянки штучна водойма спричиняє необхідність перегляду об'єкта оподаткування, що зумовлюється не тільки зміною цільового призначення земельної ділянки та категорії земель, до якої вона відноситься.

Як вже зазначалось, якщо земельна ділянка перебуває у приватній власності, а води, які наповнюють штучну водойму, – в державній та передані власнику на умовах користування, то можна стверджувати, що податкові відносини щодо земельних ділянок та вод, які наповнюють штучні водойми, різняться. За використання земельної ділянки як об'єкта права власності має стягуватись земельний податок, а за використання води як об'єкта права тимчасового користування – орендна плата. Звісно, такий підхід лише ускладнить і без того не прості податкові відносини. Через це важливо визначити співвідношення земель та вод як об'єктів оподаткування. Можуть бути два варіанти. Перший передбачає сприйняття штучної водойми як єдності двох правових категорій: води в природному стані та земель, які нею покриваються, та, відповідно, стягування єдиної суми податку. Другим визначаються дві окремі правові категорії, що спричиняє два різновиди плати: за використання земель, покритих водою, та за використання природної води. Чинне законодавство не надає роз'яснення, хоча спроби до визначення водного об'єкта як єдності земель та вод, які їх покривають, існують. У 2009 році перед-

бачалось внесення змін до ВКУ, відповідно до яких поняття водного об'єкту мало бути доповнено фразою «та дно під водою» [11, с. 80-81]. Це допомогло б надати визначеності об'єкту оподаткування. Але і сьогодні зміни не відбулися та проблема залишилась відкритою.

На нашу думку, новим ПКУ не було приділено цьому питанню достатньої уваги. Ст. 280 ПКУ визначає умови оподаткування за користування земельними ділянками на землях водного фонду, до яких згідно з п. 1 ст. 58 ЗКУ та ст. 4 ВКУ відносяться і землі, зайняті водоймами, тобто землі дна, а п. 276.4 ст. 276 ПКУ визначає умови оподаткування водойм, наданих для виробництва рибогосподарської продукції, які відповідно до ст. 3 ВКУ є об'єктами водного фонду України. Тобто за використання земель під водою має стягуватись плата, окрема від плати за користування водами, але лише в разі водокористування для потреб виробництва рибогосподарської продукції. Інші види використання Податковим кодексом України не передбачені, що може стати підставою для визначення єдиного об'єктом оподаткування води в природному стані та земель, які нею покриті. На нашу думку, для уникнення двозначного тлумачення норм та можливого зловживання прогалиною в законодавстві необхідно надати чітке поняття штучного водного об'єкту, яким передбачити єдність двох правових категорій: вод, які заповнюють штучну водойму, та земель, які нею покриваються. Це дозволить надати визначеності та зробити прозорими відносини як з приводу створення та використання нового водного об'єкту, так і з приводу оподаткування.

При створенні штучної водойми власник земельної ділянки повинен пам'ятати, що вздовж неї виділяється земельна ділянка під прибережну захисну смугу (ст. 60 ЗКУ, ст. 88 ВКУ) та встановлюється водоохоронна зона (ст. 87 ВКУ), які мають режим обмеженої господарської діяльності.

Згідно зі ст. 60 ЗКУ та ст. 88 ВКУ прибережна захисна смуга встановлюється шириною 25 м для ставків площею менш як 3 гектари. Таким чином вона може поширюватись і на суміжні земельні ділянки. Але ст. 88 ВКУ передбачає можливість її встановлення з урахуванням конкретних умов, що склалися. Це стосується тільки водних об'єктів, розташованих у межах населених пунктів, але оскільки питання встановлення прибережної смуги вздовж штучних водойм, побудованих у межах приватних земельних ділянок, не обумовлюється законодавством, то, якщо це не суперечить природним умовам, така норма права може бути застосована до даного випадку за аналогією закону.

Відповідно до ст. 87 ВКУ зовнішні межі водоохоронної зони та режим ведення господарської діяльності на її території визначаються за спеціально розробленими проектами, які, на нашу думку, мають розроблятися та погоджуватись ще до створення штучної водойми.

Висновки. Підсумовуючи проведений аналіз, можна зробити такі висновки:

1. Визначення правового режиму штучної водойми є сферою дії двох галузей права – земельного і водного. Пункт 2 ст. 59 ЗКУ передбачає можливість будівництва штучної водойми. Така норма має бути прописана і у Водному кодексі України, який є спеціальним нормативно-правовим актом щодо регулювання водних відносин. Крім того, у ст. 6 ВКУ необхідно передбачити можливість набуття права приватної власності на певні види водних об'єктів, до яких мають входити і штучні водойми, створені в межах земельних ділянок приватної власності.

2. Для характеристики правових умов створення та використання приватних штучних водойм пропонується прийняти спеціальний нормативно-правовий акт – закон України «Про приватні водні об'єкти».

3. Вода в природному стані, яка є складовою штучної водойми, має бути визначена ВКУ як природний ресурс, який може перебувати лише в державній власності. Проте за умови наповнення штучної водойми на земельній ділянці приватної власності вона набуває особливого правового режиму. Вже запропонованим законом України «Про приватні водні об'єкти» необхідно закріпити зміст трьох правомочностей права державної власності на воду в природному стані, яка заповнює штучну водойму, створену в межах приватної земельної ділянки, таким чином:

а) розпорядження водою має відбуватись юридично синхронно з розпорядженням земельною ділянкою, в межах якої штучна водойма побудована;

б) володіння має обмежений характер, що передбачає можливість фізичного володіння водою в певний проміжок часу. Адже незалежно від волі суб'єкта права власності та суб'єкта права користування під впливом природних процесів об'єкт права власності (користування) може змінитись;

в) правомочності користування має приділятися найбільша увага. По-перше, законом необхідно визначити кількість води, яка може бути вилучена із природного середовища для приватних потреб без отримання дозволу. По-друге, необхідно зазначити, що використання води в природному стані має здійснюватися за умови неспричинення шкоди довкіллю (природоохоронна вимога) та власникам суміжних земельних ділянок (вимога добросусідства).

4. Землі дна штучної водойми мають бути виділені як окрема правова категорія. Їх правовий режим пропонується визначити залежно від правового режиму земельної ділянки, в межах якої побудована штучна водойма, що має бути передбачено ст. 591 ЗКУ, яку пропонується додати до Земельного кодексу України.

5. Штучна водойма разом із земельною ділянкою приватної власності, на якій вона створена, має визнаватись єдиним об'єктом оподаткування. Це обумовлює необхідність визначення поняття штучної водойми, яке передбачало б забезпечення такої єдності вод у природному стані та земель, які ними покриваються, за якої їм забезпечувався би статус особливого об'єкту правових відносин. Реалізація такого підходу надала би більше можливостей для захисту прав власників земельних ділянок, на яких побудовані штучні водойми, та отримання можливості точного прогнозування можливих доходів у державні та місцеві бюджети за рахунок їх оподаткування.

6. Через те, що штучна водойма в процесі її будівництва набуває ознак природної, на земельній ділянці, в межах якої вона створюється, має встановлюватись прибережна захисна смуга, обмежена межею земельної ділянки, але не ширше за 25 м, та водоохоронна зона, яка визначається відповідними проектами, погодженими у встановленому законодавством порядку. Законом необхідно передбачити умови визначення правового режиму прибережної захисної смуги: якщо земельна ділянка, на якій створено штучну водойму, перебуває в приватній власності, то після встановлення вздовж нової водойми прибережної захисної смуги форма власності на неї не змінюється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Водний Кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/92 – ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр> - Назва з екрану.
2. Земельний Кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> - Назва з екрану.

3. Новицкий И.Б. Римское частное право: монография. - М., 1948. – 239 с.
4. Флексор Д. Право на води. По разъяснениям Гражданского Кассационного департамента Правительствующего Сената. – СПб.: Тип. М.Ф. Пайкина, 1898. – 150 с.
5. Кениг Е.Л. О значении, задачах, и методах целесообразной постановки государственного водного хозяйства СССР, // Водное хозяйство: сборник статей [под. ред. проф. Е.Л. Кенига]. – М.: «Плановое хозяйство», 1929. – 300 с.
6. Колбасов О.С. Теоретические основы права пользования водами в СССР. – М.: Наука, 1972. – 228 с.
7. Кулинич П.Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: Монографія. – К.: Логос, 2011. – 688 с.
8. Гинс Г.К. Право на предметы общего пользования. Часть 2. Современное водное право. – Харбин: Русско-Маньчжурская книго-торговля, 1928. – 244 с.
9. Сиваков Д.О. Водное право. - М.: Юстицинформ, 2007. — 262 с.
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755 – VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
11. Корніюк О. «Водні процедури» від законодавця // Бухгалтерія. - 2009. – № 7.